

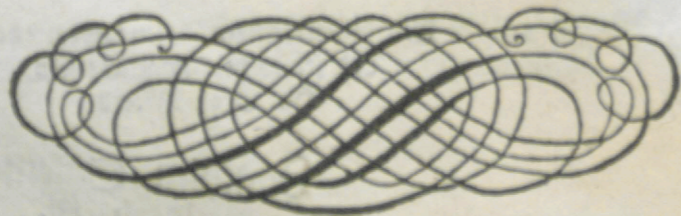
Serius missum.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ ΛΟΓΟΣ.

Ὅτ' δὲ ποτ' ἐν μερόπασσιν ἀρείονα μουσώλοισιν
Ἄνδρα καὶ ἐλλογίμοις ἤγε παλῆς πρόβαλεν
Ἄπερ ὄν' εὐσεβείᾳ θ' ὄσειον λίθος ἄδε καλύπτει
Χρῆτος, ὀδίτα, ἰνὸς κύνεμα δῶμα βλέπει.
Στύλος ἀληθείης, πάνυ θευλογίης μέγα κέρτος,
Βένθεα παντ' ἰδάη γὰ σοφίης ἱερῆς.
Ἰδμοσύνην, γλαῦτλαν πανθ' Ἑλλάδος ἤθεα ὀίδα
Ποιητῶν ἀνθος γνάσσεος ἠγεμόνιν,
Φραζόμενός γε παλαιόφαλα θέσφατα εὐ πολύτμηρ'
Ὀψήγονον τ' ἀσκῶν παλμυδὸς αἰδέσιμος,
Ἐσπερον ἢ βιοτῆ δὲ θεόστυλος αὐτὸν ἐπῆχεν
Ὀυρατίσσε, λείπων δῶγμ' ἀρετῆς ζώθειον.

Monument. hocce pietatis
pos.

Js. A.



ORATIO

14.

In obitum

VIRI

Summè Reverendi atq; Magnifici

DOMINI, DN.

JOACHIMI
SALEMANNI,

SS. Theol. Doctoris celeberrimi,
Ducatus Esthoniæ & Revaliensis Episcopi
meritissimi, Regii Consistorii Præsidis gravissimi,
atq; Gymnasii Regio-Revaliensis
Ephori dignissimi,

In Gymnasii dicti Auditorio Majori

Anno 1701. d. 22. Maji

Habita

à

Gabriele Herlino, Reval.

Gymn. alumn.

REVALIÆ, Typis Christophori Brendekenii,
Gymn. Typogr.

15

(Tit. præmiss.)



Memoratu dignissima & ad
 inconstantiam rerum humanarum
 delineandam convenientissima e-
 rat figura sceptri, quo laudaris-
 simus olim Imperator CAROLUS
 V. usus fuisse dicitur. In eo enim expressus erat ma-
 sculus manu tabellam tenens, cū epigraphe: STO.
 Infra masculum mures conspiciebantur, qui plan-
 tas ejus arrodebant, cum inscriptione: JACEBIS. Ve-
 rissimum hoc est speculum, in quo rerum huma-
 narum conditionem, & vitæ nostræ imaginem in-
 tueri possumus. Fieri sæpissimè solet, ut homines
 firmiter se stare credant, si variis exornati dotibus
 muneri suo satisfacere posse videntur: Sed præter
 opinionem accidit, ut hujus vitæ molestiis officiiq;
 curis vires consumantur, & qui firmiter sibi stare
 videbatur, dejectus jaceat, & de vitæ statione de-
 pellatur. Hæc ipsa tempora oculis & mente si per-
 lustramus, clarissimum ejus rei exemplum nobis
 obveniet. Ereptus est nobis, ah! ereptus est Vir
 de Ecclesia & literis meritisimus, cui canorum
 nix venerationem majorem addidit: Ereptus est
 Vir summe Reverendus atq; Magnificus DN. JO-
 ACHIMUS SALEMANNUS, SS. Theol.
 Doctor celeberrimus, Regius Ducatus Esthonia &
 urbis Revalia Episcopus vigilantissimus, Consisto-
 rii Regii Præses gravissimus, Gymnasiq; Ephorus
 dignis-

dignissimus. In quo Ecclesia fidelem Antistitem, & religionis puræ custodem vigilantissimum; Regio decus & ornamentum splendidissimum; Gymnasium Patronum certissimum; omnes deniq; boni iucunditatem suavissimam amiserunt. Stetit hic Vir Optimus inter nos quam laudatissime, & ad summam usq; senectutem stetit: totamq; suam vitam ad Ecclesiæ & Scholarum utilitatem instituit, atq; ad normam legis divinæ actiones suas omnes conformavit. Verum curæ officii, quas summa constantia sustinuit, corpus defatigarunt; morbi variazq; vitæ calamitates, quas digna Christiano homine patientia toleravit, vires pedetentim exederunt, ut summo cum omnium dolore tandem morte prostratus jaceat. Quemadmodum autem optimum hunc Virum pio prosequimur desiderio: ita gratam ejus memoriam nunquam dimittendam putamus. Ipsa enim nos monet pietas, non esse cum vitæ tempore deponendam, sed cum omni posteritate adæqvandam illorum memoriam, qui virtutum gloriam sempiternæ famæ commendarunt. Quo circa & ego tanti nominis memoriam hodierna luce repetere, & beati DN. EPISCOPI laudes brevi quidē oratione, at devota mente exponere constitui. Quamvis autem hujus Viri Virtus digna sit, quæ vel Tulliana Svada ornatur: attamen de hac non fui sollicitus, neq; pensi habui orationem hanc meam coloribus ornare, cum ipsa Viri hujus gloria

fatis

15
21

fatis in oculos incurrat, neq; opus habeat lenocinantis orationis flore vestiri. A Vobis modo, Auditores Omnium Ordinum honoratissimi, ea, quæ par est observantia contendo, ut tenuem etiam hanc orationem propter tanti Viri merita benignè audire ne dedignemini.

Ex quo beatus DN. EPISCOPUS ad sacerdotium in hac urbe est admotus, exactam muneris tam sancti rationem habens, tanta vitæ integritate munia sibi demandata est executus, tanta fide & vigilantia animas fidei suæ à Deo commissas, curavit, tanta industria & solertia à primis annis ad ipsam usq; mortem per quadraginta, & quod excurrit, annos curis Ecclesiasticis est perfunctus, ut ipsa, si possent, civitatis mœnia & templa sufficientissime testarentur. Omnes certè boni eum fidelis ministri officia obiisse, boniq; Pastoris partes explevisse haud inviti fatebuntur. Quicquid fuit in Ecclesia vel suscipiendum vel deliberandum, id ille magna cum pietate & prudentia suscepit, incredibili cum constantia sustinuit, & absq; molestia expedivit: In hoc stadio summo cum omnium applausu decurrit. Sedulam hanc officii curationem naturalis ad res sacras tractandas inclinatio excitavit, fidelis parentum ad omnem virtutis cultum informatio adjuvit, verus divini Numinis amor confirmavit. Parentes optimi in prima statim infantia naturalem propensionem ad studia Theologica videntes,

A 3

istam

istam ceu Ducem certissimam securi successum
senferunt felicissimum. Laudanda est ingeniosi Se-
necæ sententia: Tenenda est, inquit, via, quam na-
tura præscripsit, nec ab illa declinandum. Illam se-
quentibus omnia facilia & expedita sunt: contra
illam viventibus non alia vita est, quam contra a-
quam navigantibus. Et Tullius: quempotissimum
vitæ cursum sequi velimus, in hac deliberatione ad
suam cuiusq; naturam consilium omne est revocan-
dum. Secutus est hoc salutare consilium & beatè
defunctus & optimi ejus parentes. Simulac lucem
hanc adspexit beatus noster, id quod sexto Iduum
Februarii anno supra millesimum sexcentessimum
vigesimo nono contigit, prima parentum cura fuit,
per baptismum DEO commendare hunc suum fili-
um, & nomen JOACHIMI ei imponere. Spes
enim fuit, ut Dominus (quæ vis est vocis Hebrææ)
talem ex hoc puero virum excitaret, qui Reipubli-
cæ Christianæ plurimum prodesset, aliisque viam
ad vitam æternam monstraret. Nec spes ista
fefellit. Indoles egregia & naturalis ad studia,
in primisq; Theologica, propensio, in prima sta-
tim ætate quæ elucebat, & sedula parentum
admonitione & beati patris exemplo egregio
quotidie excitabatur. Prælucentem enim ha-
buit parentem dilectissimum, Virum Plurimum
Reverendum & Amplissimum Dominum, GE-
ORGIUM SALEMANNUM, qui in hac
nostra urbe Ecclesiam ad ædem Spiritus San-
cti

15
21
cti collectam salutari verbi divini doctrina e-
rudiit. Hunc inter primarios numerant no-
strates, qui Esthonicâ lingvâ excultâ Evange-
lii facem inter rudem Esthoniæ plebem clarius
accendit, & illam ad veram pietatis culturam me-
lius adduxit. Quo fine etiam B. Lutheri doctri-
nam Catechetica & cantiones sacras cum pe-
ricopis Evangelicis & Epistolicis è lingua Germa-
nica in Esthonicam transtulit, & variis precum
formulis præscriptis ad Deum accedere docuit.
Secutus est & ipse pressissimè avi sui cognominis
Vestigia, Plurimum Reverendi & Clarissimi DN.
GEORGII SALEMANNI, imperterriti & con-
stantis Evangelicæ doctrinæ assertoris, qui in
Pomerania ulteriori summa fide & integritate Ri-
staviensem & Rezenhagensem fidelium cætum
rexit & docuit. Nec mater honestissima & vir-
tutibus sui sexus maximè conspicua, ANNA
RODE, quicquam domi omisit, quod ad fili-
um suum bene educandum, quoad equidem ma-
ternarum fuit partium, pertineret. Sic uterq;
parens indolem, quæ in primo ætatis flore eluxit,
ingenua educatione excitavit & adjuvit. Ante
omnia veræ pietatis instillandæ curam sibi quam
commendatissimam habuerunt, imitati exemplum
laudatissimum parentum Salvatoris nostri Jesu
Christi, qui filium suum tenerum in templum se-
cum abduxerunt, ut à teneris Deum ex animo co-
lere

lere advesceret. Proxima deinde cura fuit ani-
mi artibus ingenuis literisq; excolendi. Anno
namq; ætatis quintô in Scholam urbicam optimo
consilio miserunt, in literarum studiis, quibus usi-
bus humanis præparari solet ætas, excolendis ver-
saturum. Hic facere non possum, quin paucis
persequar mirandum istum casum, quem Dn.
parens beati nostri Episcopi eo ipso die & ea i-
psa ferè hora est expertus, qua filiolum suum
Præceptoribus formandum tradidit. Domum e-
nim ex Schola reversus, cum in Museo sedens fi-
liolum ejusq; studia divinæ benedictioni precibus
ardentibus commisisset, accessurus jam ad sua stu-
dia, vicini ædes collabi audivit: & cum ipse ex vi-
cini ruina similia suis ædibus forsitan metuens ad
januam properavit, trabes de contignatione Mu-
sei decedentes januam ei præcluserunt. Ipse au-
tem divinâ quasi manu tractus, ad vitandam pul-
veris excitati molestiam sub lectum se abdidit,
ibiq; contignatione Musei dimidiam partem
collapsâ, divino auxilio salvus & incolumis est ser-
vatus. Qui ad omina omnia trahere solent, non
obscurè parentem beati nostri colligere exinde
potuisse dicent; filiolum huncce suum, quem eo
ipso tempore divinæ commiserat directioni, ca-
lamitatum temporalium, quæ plurimæ illum post-
ea exceperunt, expertem non fore, divina ta-
men ope ex omnibus feliciter eum eluctaturum
esse.

15
21
esse. Noster interim in Schola literis, quantum qui-
dem per ætatem teneram licuit, excultus, in hoc no-
strum Gymnasium ad solidioris doctrinæ messem
faciendam, concessit. Hic primos adolescentiæ an-
nos absolvit, haud torpori deditus, sed virtutis &
eruditionis studiis intentus. Præ commilitonibus
probitate & diligentia laudem sine invidia invenit,
& Professorum, quibus se addixit, favorem & bene-
volentiam sibi collegit. Docebant tunc temporis in
hoc Musarum delubro *Henricus Vulpinus*, Rect. &
Insp. *Timotheus Polus*, Poët. *Henricus Arningius*,
Eloq. & Histor. postea Rect. *Georgius Schultzzius*,
Græcæ Lingv: & *Gebhardus Himfelius*, Mathem.
Professi viri consummatissimi, quorum fama ad-
huc celebratur clarissima. Horum ab ore beatus
noster SALEMANNUS pependit, sub iis prima
studiorum edidit tyrocinia. Primum linguas, o-
mnis nostræ eruditionis instrumenta certissima,
curæ habuit, præcipuè Latinam, quam erudito-
rum quasi vernaculam, & totius Europæ commu-
ne quasi vinculum sciebat. Cui, exemplo Ci-
ceronis, filium ad hoc ipsum excitantis, Græ-
cam addidit, ad studiorum suorum utilitatem,
ut par esset in utriusq; linguæ facultate. Non
leviter autem & perfunctoriè, id quod fieri ho-
diè à multis videmus, Græcarum literarum stu-
dia tractavit, sed ita commendata sibi habuit,
ut diligenter & accuratè Græcos scriptores, Pa-
B tres

tres imprimis Ecclesiæ Græcæ evolverit, ut inter
alia etiam ritus & ceremonias Orientalis Eccle-
siæ familiares sibi redderet, & non facile, quod
ad Philologiam Græcam pertinet, quicquam il-
lum fugeret. Quod ut eo facilius consequere-
tur, maximo studio, quod in Græcis scriptoribus
occurreret, collegit, & excerptis inseruit. Quam
Græcæ lingvæ cognitionem non locutione solum
Græca sapius est testatus, sed variis etiam car-
minibus Orationibusq; Græcis comprobavit, qua-
rum unam publicè hoc in Gymn: habuit. Nec He-
bræam ad sacros fontes intelligendos summè neces-
sariam neglexit, sed & hanc summo studio colen-
dam putavit. Et quoniam sacris potissimum studia
sua consecraverat, acriori studio Eloquentiam ex-
coluit, quo melius olim è suggestu sacro verba
ad populum facere, & animos auditorum ad vir-
tutis studium flectere posset. Specimen edidit
oratione solenni de Coronatione Augustissimæ
Svecorum Reginae, CHRISTINÆ, quam anno
1650. ipso die coronationis solenni summo cum
omnium applausu hic loci habuit. Ligatam et-
jam Eloquentiam, Poësin dico, imprimis Latinam,
à teneris mirum in modum amavit & excoluit, &
ea ad mortem usq; mirifice est delectatus. Hinc
infinita pene maximæ suavitatis & elegantiae car-
mina conscripsit, & nulla res egregie gesta, quæ qui-
dem ad aures ejus pervenit, quin suo encomio vel
voto

1.5
21
voto & gratulatione sit persecutus epigrammati-
bus, eteostichis, poësi Lyrica, heroica & elegiaca:
quorum magnam congeriem reperies in manu-
scriptis Viri beatissimi: habebis ibi Orationem in
Gymnasio nostro sermone ligato de pace West-
phalica, anno 1648. inita, eodem tempore habitam;
habebis, ut de cæteris taceam, lectu jucundissima
& utilissima de optatissimo Regis nostri Augustissi-
mi, CAROLI XII. in Esthoniæ & Revaliam
adventu, de abitu ejusdem versus Wesebergam,
& successu armorum: item gratulationes, applau-
sus, omina bona de stupenda illa Narvensi victo-
ria: varias quoq; mortis meditationes, quæ omnia
filio suo nato maximo, DNO M. GEBHARDO SALEMANN-
NO, Ecclesiastæ ad D. Olai dignissimo, brevi ante
obitum manu sua scripta & emendata obtulit Vir
beatissimus, quæ ut lucem publicam aliquando vi-
deant, dignissima sunt. Institit hac in parte bea-
tissimus vestigiis majorum suorum, ex quibus JOA-
CHIMUS SALEMANNUS, Consul Schlaviensis in hac
quoq; arte excelluit maximè, cujus elegantissimum
& ingeniosissimum de passione Christi carmen
paucis abhinc annis hic loci typis rursus expres-
sum extat. Porro, ut telam cœptam pertexamus,
Philosophiam, non contemnendum Theologiæ
felicius tractandæ instrumentū, commendatam si-
bi habuit, longè alienus à perversa eorum opinio-
ne, qui, quando vel in primitiva Ecclesia, vel ho-

die etiam multos Philosophia abuti audiunt, omnem Philosophiam penitus damnandam censent. Nec Mathematica noster studia neglexit, sed sedulo. *Dn. Gebhardi Himselii* Mathematicum Profess. hoc in Gymnasio olim clarissimi ductu sic profecit, ut mathematica instrumenta penè multa suo studio ipse confecerit, & varia in nobili hoc literarum studio non sine prospero successu peregerit. His autem omnibus unum præferebat studium, in quo conqviesseret, Theologicum, exemplo parentis inter alia etiam adductus: quod sic tractavit, ut S. Scripturam intelligere, ex ea veram orthodoxorum sententiam defendere, erroresq; heterodoxorum refutare disceret. Interim siquid ab hisce studiis otii est concessum, non ludicris rebus, verum honestæ recreationi impendit: artem pingendi exercuit, & felicissimè gypsoplasten egit. Pictura sic progressu temporis profecit, ut viros clarissimos semel in suggestu vel cathedra Academica tantùm visos ad vivum expresserit, parentes amantissimos plus vice simplici, aliosque Patronos & matronas, depinxit: quarum rerum monumenta hodieq; pluscula eaq; integra in heredum cognatorumq; manibus versantur, & non sine voluptate visuntur. Gypsum ad varias formas coëgit, ejusq; mollitiem & duritiem benè intellexit, sibiq; animi recreandi ansam ex hac arte sumsit. Sic fundamentis studiorum probe jactis ardor

inge-

15
21
ingenii solidiora appetiit studia. Anno igitur ætatis 22. svasu parentum & consilio *Dnn. Professorum* ad Academias se contulit, prius autem studiorum maturitatem disputatione publica, typis expressa, quam sub Præsidio Amplissimi *Dn. Henrici Arningii* Rectoris & Inspect. Gymnasii hic loci habuit, satis declaravit. Placuit Illustris Gießena, cujus Academiae albo decimo tertio Calendarum Octobris anno 1650. est inscriptus. Hic indefessam *Dnn. Professoribus* dedit operam, inprimis, quem hospitem acceperat, Theologo consummatissimo, *Balthasari Menzero*; nec non *Feurbornio, Haberkornio, Mislero, Tackio, Dietrico, Brummero, Ebelio* aliisque, quos privatim non minus, quam publicè frequens audivit, idq; unicè egit, ut ex tantorum Virorum consuetudine in solidioris Philosophiæ adyta, sanctiorisq; Theologiæ sacrarium intromitteretur. Eorum enim conversatione in omni vita est delectatus, eisq; constanter adhæsit, quos eruditionis & præstantiæ fama vulgo exemptos in clarissima luce constituerat. In eadem hac Academia disputationem proprio Marte elaboratam de Vero Transcendentali, Præside jam memorato *Ebelio* habuit. Hic aliquandiu commoratus anno 1653. Argentoratum concessit, ubi celeberrimorum ejus loci Virorum, *Dorschei, Danhaueri, Scheidii, Schalleri*, aliorumq; doctrinæ fama præstantium, sedulus audi-

B 3

tor

tor in eorum se amicitiam penitus insinuavit. Præ aliis verò limatissimi iudicii Theologum, *D. Johannem Schmidium*, cuius mensa est usus, impensè coluit, lectionesq; & doctas ejus dissertationes quotidie audivit. Hic cum annum & amplius substitisset, Tubingæ aliquandiu commoratus clarissimis ejus Academiæ, quoniam totius orbis luminibus, *Wagnero, Lansio, Lauterbachio, Pregizero*, innotuisse summo sibi honori duxit. Inde variis urbibus Academiisq;, Altorfio, Jena, Lipsia, in transitu lustratis Witebergam dignissimam artium ingenuarum matrem, ex qua clarissima lux Evangelii in alias terræ partes est diffusa, veniens, quod alibi laudabiliter tractaverat, in eâ feliciter continuavit, & Præside Theologo celebratissimo, *D. Abrahamo Calovio*, unam ex disputationibus ejusd. contra Arminianos: postea sub Præsidio celeberrimi Professoris *Johannis Erici Ostermanni* disputationem Philologico-Theologicam supra caput IV. 3. primæ ad Timoth. Epistolæ cum applausu omnium defendit. Et cum aliis etiam Professoribus, clarissimis orbis literati luminibus, *D. Johan. Meisnero, Cunado, Wendlero, Buchnero, Sperlingio, Pompejo, Notnagelio*, industriam probasset, præmium ingenio ejus & eruditioni jam diu debitum, & ab aliis etiam Academiis ei oblatum, ab hac Academia lubens accepit: Anno à nato Salvatore 1655. cum Jubilæum Luthera-
num

15
24
num ob memoriam transactionis Passaviensis celebraretur, in solenni Magistrorum renunciatione, mense Aprili, inter viginti tres competitors primum obtinuit locum, dexteritatis suæ præmium, Rectore Magnifico *D. Andrea Cunado*; Decano verò spectabili *Johanne Sperlingio*. Publico hoc eruditionis testimonio instructus sequenti anno ipsam profectus, magnis ibidem Theologis, *Johanni Hulsemanno, Carpzovio, Gejero* aliisque totum se tradidit, opera eorum in studio Theologico usus. Summorum etiam Ictorum, *Carpzovii & Finckelthustii*, hospitis, favorem penitus sibi conciliavit, qui omnibus eum officiis sunt prosecuti. Sic quocunq; se contulit, illustrissimos convenire viros studuit, à quibus vel doctior, vel melior & prudentior abiret: Inprimis etiam bibliothecis lustrandis rebusq; memoratu dignis annotandis operam dedit, ut ingenium omni ratione excoleret. Et jam tempus imminere videbatur quo patriæ etiam, cui se consecraverat, studium grato animo probaret; Rostochium tamen prius invisendum putavit, ubi per tempus aliquod substitit, & *D. Cobabo* hospite electo, eruditissimorum virorum *Dorschei*, cujus in Argentoratensi olim Academia sedulus auditor fuerat, *Varenii, Schuckmanni, & Ledebuhri*, conversatione delectatus. Sed cum cogitationes tandem ad patriam revisendam propius direxit,

rexit, miserrimum ejus statum ex belli & pesti-
lentiæ calamitate ortum audiens, aliquandiu ad-
huc in Germania commorari statuit. Unde Ge-
nerosi & strenui Viri *Otonis à Wackerbart*, Ma-
reschalli in aula Meklenburgica filium, non nul-
lis jam annis in Studio Academico versatum, suæ
informationi traditum accepit. Sed non longo post
tempore à cognatis noster in patriam revocatus,
desideriis eorum satisfaciendum putans, anno 1658.
XVII. Cal. Aug. feliciter Revaliam appulsus sum-
mo cum suorum gaudio est exceptus. Patriæ sic
redditus suæ dexteritatis præmio & novo hono-
re est auctus. Quarto Nonas Septembr. ejusdem
anni ab Ampliss. hujus urbis Senatu Diaconus ad
D. Olai vocatus, à quo munere pedetentim per
omnes ferè gradus ad summa honorum culmina
adscendit. Eodem anno nobilissimam & hone-
stissimam virginem, *ELISABETHAM HIMSELIAM*, No-
biliss. & Experientiss. *Dn. Gebhardi Himselii*,
Math. Prof. in hoc Lyceo dignissimi, Physici hu-
jus urbis meritissimi filiam matrimonio sibi junxit,
quæcum singulari svavitare quindecim exegit an-
nos, susceptis ex ea septem liberis, quorum duo-
bus immatura morte abreptis, reliquos florentes
vidit, duosq; filiorum ipse postea sacris ordinibus
initiavit, natuq; maximum *Dn. M. GEBHARDUM SA-
LEMANNUM*, per annos quosdam Collegam ad D.
Olai habuit, id quod in non minima felicitatis
parte

15
21

parte Beatus posuit. Quo svavius hoc conjugii-
um, eo luctuosior fuit postea obitus dilectissimæ
conjugis, eo tristior viduitatis status: sed dolo-
rem mitigavit post sesquiennium virgo nobilissi-
ma & lectissima, *CATHARINA à THIREN*, quam an-
no 1674. alteram thori Sociam sibi elegit, eamq; du-
orum filiorum & totidem filiarum matrem lectissi-
mam vidit, sed anno 1688. tristi itidem funere ex-
tulit. Sed ad functiones jam Beatissimi reverti-
mur, qui munere laudabiliter fungens anno 1660.
utriusq; Scholæ inspectione accepta, novum sibi
onus non sine honoris accessione impositum vidit.
Quibus officiis summa dexteritate administratis
laudatissimam apud omnes existimationem sibi
peperit, & subinde novi honoris incremento est
auctus: quandoquidem anno 1663. Compastor ad
D. Olai est designatus. Quæ nova dignitatis ac-
cessio industriam sic auxit, ut majori jam cura (si
modo in summa fide & dexteritate, quam semper
præstitit, accessio locum habere potest) id unice
ageret, quod ad salutem gregis sibi commissi
pertinere videbatur. Cum sex annis munus id
sustinuisset, accidebat, ut Maximè Reverendus
atq; Ampliss. Vir, *Dn. M. Gabriel Elvringius*,
Superintend. meritissimus vivorum consortio sub-
traheretur. Sed qui acerbitatem luctus solaretur,
& desiderium defuncti levaret, *SALEMANNUS*
noster dignus reperiebatur, qui in locum defun-

15

21

cti suscectus, primùm Ministerii urbici Senior est factus: postea anno 1673. Nobiliss. & Prudentiss. Senatus suffragio Superintendens est constitutus, Gymnasiiq; Ephorus. Hanc arenam ingressus in gloria Dei conservanda, Ecclesia propaganda, salute Gymnasii stabilienda omnia studia, curam, operam, industriam, mentem deniq; omnem fixit & locavit, unde nec gravitas rei, nec dolor domesticus ex morte conjugis dilectissimæ, avocare aut retardare potuit. In hoc stadio cum indefesso studio decurreret, & interim anno 1693. Jubileum ob religionem Lutheranam in concilio Upsaliensi ante Seculum stabilitam celebraretur solennissimè, CAROLO XI. gloriosissimæ memoriæ Regi placuit, ut in singulare solennis festi ornamentum quindecim Viri de Ecclesia benè meriti Doctoris Theologiæ titulo insignirentur. Jam autem nostri SALEMANNI, beatè nunc defuncti, eruditio & merita in Ecclesiam Regi gloriosissimo innotuerant, propterea dignus est iudicatus, qui & ipse supremos in Theologiâ honores capesseret. Autoritate igitur Regis Augustissimi SALEMANNUS noster, Upsaliæ in ipsa Jubileæ solennitate V. Non. Martii Rege Augustiss. CAROLO XI. aliisque Viris Illustrissimis præsentibus à Reverendissimo *Dn. D. Petro Rudbeckio*, Episcopo Scarensi vigilantissimo, Doctor Theologiæ inter alios solenniter est renunciatus. Qui honor pro-

prodromus fuit alterius majoris dignitatis brevi secuturæ, dum eod. anno, post decessionem Sumè Reverendi *Dn. D. Johannis Henrici Gerthii*, ipsis Cal. Sept. dirigente Deo, Rege sic ordinante, omni Esthoniæ Clero sic vovente, Esthoniæ Revaliæq; Episcopus est designatus. Holmiam itaq; anno 1695. beatus noster Episcopus profectus, submissa observantia & subjectione Regi Augustiss. fidem præstitit, Upsaliæ investituram à Reverendissimo Archi-Episcopo, *Olao Svebilio* solenniter est nactus. Redux in patriam Ecclesiæ navavit operam indefessam. Quanta enim hæc, ipso Episcopo, ceperit incrementa, res ipsa, me tacente, loquetur. In eo licuit videre exemplar Christianæ vitæ, Ideam veri Theologi & Episcopi, cujus cura, quæ in Ecclesiam irrepserant mala, sunt sublata, & plurima laudabiliter ordinata. Inprimis & verbis & exemplo docuit: Ad cognitionem verbi lumen omnibus doctrinâ; ad cultum Dei vitâ sua facem omnibus præferens. Nil, nisi quod Deus in lege sua mandasset, docebat, & ut alii sequerentur, ipse præibat. Non igitur mirum, quod Ecclesiæ multum profuit. Doctoris exemplo vehementius interdum, quam verbis, moventur Auditores. Lycurgus, nobilis Lacedæmoniorum Legislator, nullam promulgabat legem, cujus ipse documentum in se prius non edidisset. SALEMANNUS noster vitam

cum doctrina conjungens, talem se præstabat
Episcopum, qualem Apostolus requirit, irrepre-
hensibilem, ut divinum dispensatorem decet, sobri-
um, prudentem, modestum, bene moratum,
hospitalem, aptum ad docendum, non avarum,
non turpis lucri cupidum, non litigiosum, non su-
perbum, sed mitem candidumq;. Sic eluxit in vita
beati nostri Episcopi vera & infucata pietas, quã
nihil illi prius fuit aut antiquius. Huic virtutum
omnium Reginae ita sese addixerat, ut indivulso
nexu ipsi velut copulatus in ejus complexibus di-
esq; noctesq; hæreret, sciens, illam ad omnia ef-
se utilem, eaq; in animo accensã, cætera omnia
feliciter successura. In ea sic elaboravit, ut omnes
temporis gradus, omnem vitæ partem, pueritiæ
innocentiam, adolescentiæ vigorem, juventutis
florem, virilis maturitatis robur, & ipsos quoq;
senectutis canos consecraret Deo. Hæc beati
Episcopi pietas singulari quadam humanitate &
animi submissione erat condita. Erat enim hæc
quasi peculiaris illi felicitas, ut auditorum suorum
animos humanitate flecteret, magisq;, quam a-
lius quisquam intempestiva severitate & austeri-
tate, vinceret. Agesilaus sola humanitate mul-
tas urbes inexpugnabiles in potestatem suam re-
degisse dicitur Xenophonti. Beatus noster Præsul
multorum animos ferro & adamante duriores ac
fermè inexpugnabiles sua humanitate movit. Ipsi
namq;

15
24
namq; innata erat suavitas quædam, ut undeqvãq;
amabilis, commodus, comisq; omnibus esset.
Nunquam durus, nunquam dirus, nunquam exi-
stebat morosus, ut verè dixeris, Eum sacri ordi-
nis delictum, à cujus facie nullus unquam disces-
sit tristis, qualem abire à se neminem debere, Im-
perator ille Romanus, ab humanitate maximè
commendatus dixit. Literarum imprimis com-
mercium nulli unquam negavit, sed prorsus faci-
limum se semper omnibus præbuit. Hinc tota agmi-
na Virorum Clarissimorum, Politicorum, Theo-
logorumq; invenies, qui Virum hunc literis adie-
runt suis, verum nullus fuit, quem non prima
quaq; occasione responsione dignatus fuerit. Sub-
missione animi summã Invitus honores adiit, &
majores subinde oblatos, vel fugere ausus esset,
si per salutem publicam & superiorum authorita-
tem licuisset. Sed quo magis fugiebat honores,
eo magis illum sequebantur. Sic ad Episcopatum
expetebatur, quem honorem libenti prorsus ani-
mo aliis relinquere volebat: omnibus autem Cle-
ri votis illum expetentibus, & S. Reg. Majestate
sic volente, provinciam istam modestè suscipiebat.
Primus autem erat, qui ex urbe nostra oriundus,
& ex ministerio Urbico istud honoris fastigium
attingebat; & inspectionem sacrorum urbicorum
directioni sacrorum provincialium adjungebat.
Sic augebatur honor, augebatur etiam cum ho-

nore onus & labor, in quo tamen perferendo in-
usitatam animi constantiam adhibuit. Nulla
hominum malitia, nulla contumacia eum deter-
rebat, sed intrepidus insistebat docendo & mo-
nendo. Non itaq; mirum, quod adversus illum
nil valuerint Diaboli insidiae, malignantium co-
natus & corruptelae carnis: omnium namq; insul-
tus verbi divini clypeo elidebat. Et quid de pa-
tientia in adversis dicam? quae tanta fuit, ut, li-
cet variis in hac miseriarum valle fuerit afflictus
calamitatibus, animum tamen constantem & im-
motum retinuerit, in benigna Domini voluntate
unicè acquiescens. Cum duas sibi conjuges eri-
pi videret, cum duas adultas filias virgines, for-
ma & virtute praestantes, generumq; virum Cla-
rissimum paucis ab hinc annis, ipse, jam annis
confectus eodem funere efferret, semper idem,
verba Salvatoris in ore habuit: Fiat volutas tua.
Quid? cum corpus ejus gravissimis interdum
morbis tentaretur, quis aequiori ferre animo po-
tuit? Dicendum nunc etiam esset de aliis virtuti-
bus pluribus, quibus ejus vita fuit illustris; sed cum
ruat hora, & virtutes illae in luce positae, per se
radient, multa sunt animo reservanda, & ad exi-
tum est properandum.

Ad decrepitam igitur aetatem laudabili hac vi-
ta proventus adeo mori non timuit, ut fragilitatis
humanæ haud immemor mortem ubiq; sanctè
me-

15
24

meditaretur. Stabat ergo in excubiis, & mor-
tem quotidiè imminentem videbat: quam ut ex-
pectabat; ita generosa quoq; mente contemne-
bat. In Domino igitur suo acquiescens, totum se
ei tradebat, vivus & mortuus ejus futurus. Donec
tandem Dominica Sexagesimae monitor aeternita-
tis morbus adveniebat, qui Senem lecto affige-
bat. Cum autem morbus in dies cresceret, nec
medicinam ab artis ejus peritissimis adhibitam, pristi-
nae vires redirent, sed indies magis magisque de-
crescerent; prospiciendum sibi de caelesti viatico
ratus est, quo etiam VI. Non Mart. salutariter est
refectus, & post ea tempora omnibus rerum,
temporalium curis solutus, divinis unicè medita-
tionibus intentus, liberationem ex hac arumna-
rum valle expectavit. Sequenti ergo die Domi-
nica, V. Non. Martii cum domi cantilenas & pre-
ces suorum moribunda etiam voce esset secutus,
vespere, plerisque liberis & cognatis adstantibus,
post horam octavam ex hoc vanitatis hospicio ad
aeternae gloriae domicilium emigravit, & ita omni-
bus ideam sui colendam imitandamq; reliquit: suo
autem discessu dolorem in nobis excitavit gravis-
simum. Dolet namq; Ecclesia, quae tanto Anti-
stite & Patre est spoliata. Dolet ministerium, quod
capite suo destitutum. Dolet hoc Musarum Ly-
ceum, quod defensore suo est privatum. Dolet
domus, patre orbata. Dolent tandem optimi
quique;

quique, quod tanti Viri suavitate frui amplius non
possint. Et quis est, quin ejus mortem doleat?
Doleamus verò ita, ne gaudia ejus turbemus: ita
obitum deploremus, ne vitam Beato invidere vi-
deamur. Laudemus autem Dominum, qui tan-
tum Doctorem tamdiu his terris concessit, eun-
demque supplici oremus mente, ut Ecclesie suae
naviculam benignè tueatur, & omne damnum ab
ista avertat: ut etiam hæc nostra Civitas &
Provincia parem in isto munere
videat Successorem!

D I X I.



15.
beständige ^{Die} Liebe Christi
^{so er}
gegen seine Gläubige /
auch mitten unter allen ihren Trübsahlen hat /
^{Ben der}
volkreichen Beerdigung
^{Des}
Weiland Wol-Ehrwürdigen / Groß-Achtbahren
und Wolgelahrten
H E R R N
Johannis Wildenheims
Seugewesenen Pastoris der Christ-
lichen Gemeine zu Friedrichsberg
für Gottorf
Aus dem IX. Cap. v. 35. 36. 37. 38. 39. des
Briefes an die Römmer /
Anno 1696. den 24. Junii am Johannis Tage /
fürgestellt
von
Caspar Hermann Sandhagen / Gen. Sup. allhie /
und auff Begehren der Hinterlassenen zum Druck
gegeben.
Schleswig / gedruckt bey Lorenz Eckstorff / Höchst. Hof-Buchdrucker